

Kismácséd téglateploma

2013 február 04. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmen kívül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Miután a Duna kiér a Bécsi-medencéből, folyása lassul, sodróereje gyengül. Medre a pozsonyi várhegynél összeszűkül, a koronázóvárost elhagyván háromfelé ágazik a folyó vize. Az Öreg-Duna 700 óta természetes határként osztja kétfelé a kontinens legnagyobb folyami szigetét: délen a Mosoni-Duna határolta Szigetközre, északon a Kis-Duna szegte Csallóközre. Ezt a szerepét 1992 októbere – a felfűtött víz elterelése és gátak közé szorítása – után sem veszítette el.

A folyam leghosszabb mellékága, a Kis-Duna Pozsonytól keletre, Vereknénél kezdi meg 135 kilométeren át kanyargó útját, majd – Gútánál a Vággal egyesülve – Komáromnál visszaérkezik a Dunába. Csak ez a keskeny, alig ötven méter széles Duna-ág választja el a Szlovákiához tartozó Csallóközt a tőle északra elterülő, szintén sík területtől, a Mátyusföldtől. E történelmi nevű vidék, felerészben most is magyar népességével, földrajzilag és kulturálisan szervesen egybetartozik a Kisalfölddel. Középkori építészeti emlékei is ezt bizonyítják.

Diószegdtől (Sládkovicovo) két kilométerre északra, a Pozsonyból Nyitra felé vezető gyorsforgalmi út mentén található Kismácséd. Szlovák neve Malá Maca, hatszáz lakosának pontosan kétharmada magyar.

A ma több kis falurészből és utcaközből álló parkos-ligetes település neve először 1326-ban tűnik fel okiratban, Mached formában, Kis- elnévvel II. Lajos király 1518. évi adománylevelétől fogva szerepel birtokleírásokban. (Nagymácséd tőle öt kilométerre északra található.) Kevés írott forrás vonatkozik közvetlenül a középkori Kismácsédra, bizonyosan csak annyit tudhatunk, hogy a XI–XIII. században a pozsonyi királyi várispánság területéhez tartozott, északnyugati határában Árpád-házi uralkodóink által letelepített besenyő közösségek éltek. Az 1450-es években Gyékényesmácséd néven is emlegették a falut, akkor nemesi birtok volt, a XV. század végén házasság révén került a Pókateleki család kezére. Később a Czuczy, Erdőhegyi, Kapróczy, Galgóczy, Topolcsányi és más felvidéki famíliák voltak a földesurai, a XVIII. századtól az első világháborúig az Esterházy grófok semptei uradalmához is tartoztak mácsédi birtokrészek.

A település délkeleti határában, szántóföld szélén található Kismácséd középkori temploma. Védőszentje Antiochiai Szent Margit, IV. Béla király korának népszerű szentje, patrona regnije.

Középkori dedikációi Bős, Bucsány, Sámot, Lamacs, Ciffer és Vágsellye templomairól is fennmaradtak a környéken (újabb ismertetésben tévesen szerepel Kismácséd Szent János-patrocíniuma). Írott források híján a templom falai, építészeti részletei vallanak múltjáról. Téglány alaprajzú hajójának keleti oldalához négyzetes szentély kapcsolódik, egyszeres félkördiadalívvel.

Az egész épület téglából készült a XIII. században. Déli oldalán láthatók a nemrég feltárt román stílusú ablaknyílások, a téglafal nyugati oldalán is folytatódik a farkasfogdíszítés, ami – a nyugati bejárattal együtt – azt bizonyítja, hogy a templom eredetileg torony nélküli volt. A szentélyt dongaboltozat, a hajót kétszakaszos álkeresztboltozat fedi – ez utóbbi, valamint a barokk sekrestye az 1600-as évekből származik. A vastag, lőréses falú, zömök nyugati torony gótikus formát és arányokat mutat. A templom XV. századi átalakításakor emelhették, ekkor készült kőkeretes, vállköves kapuja, vélhetően egy időben a déli oldal csúcsíves ablakpárjával és egy új,

gótikus hajóboltozattal. Négy fiatornyos, hegyes gúlasíkjú a Kisalföldre jellemző tájkép „tartozéka”. Nagyobb renoválásokra 1729-ben és 1880-ban került sor, a most is tartó régészeti feltárás 2009-ben kezdődött. A szentély kicsiny, kőből faragott keresztelmedencéje a román korból, a vékony lábakon nyugvó orgonakarzat 1909-ből származik.

Kismácséd 1938-ban – az első bécsi döntéssel – visszakerült Magyarországhoz. Ekkor 830 lakosa volt, valamennyien magyarok. 1947-ben 53 magyar családot átzsúppoltak a határon, a helyükbe hatvan tót családot telepítettek át Pitvarosról. 2002-ben a magyarok és a szlovákok egységesen megszavazták falujuk elválását Diószegtől.

mno.hu - Ludwig Emil

Ajánló